

Letterform

International Workshop

*Mednarodna študentska delavnica raziskovanja
črkovnih oblik.
Ljubljana, junij 2023.*

Letterform Explorers

V preteklih dveh desetletjih smo bili priča številnim mejnikom na področju oblikovanja vidnih sporočil. Vzpon družabnih omrežij, specializirana spletna mesta z oblikovalskimi vsebinami, kolektivna spletna orodja, festivali in konference, novi reprodukcijski procesi, globalni industrijski standardi; vse to ima izjemen vpliv na tipografijo kot jedrno disciplino oblikovanja vidnih sporočil. Tipografija je bila vedno tesno povezana s tehnologijo termočno zakoreninjena v kulturi in jeziku. Dandanes sta tipografska kultura in jezik globalno popularizirana.

Tudi na prostorih z malo tipografske tradicije vznikajo mnoge skupnosti oblikovalcev in uporabnikov pisav. Mnoštvo spletnih orodij omogoča ekspresivno generativno tipografijo z neskončnimi možnostmi manipulacije. Opentype format podprt z Unicode standardom, enotni formati fontov za splet, razvoj brskalnikov in programskih jezikov, variabilni fonti, intuitivni urejevalniki fontov, git repozitoriji ... Vse to omogoča eksponentno rast proizvodnje in trga fontov. A dozdeva se, da mainstream digitalni ponudbi manjka izvirnosti inovativnih črkovnih oblik izven široko sprejetih konvencionalnih okvirjev.

Digitalna orodja in naprave nam koristijo na mnoge načine. Natančnost, hitrost, kapaciteta bodisi produkcije bodisi razširjanja so izjemne v primerjavi s preteklimi tehnologijami. Po drugi strani pa se interakcija z računalniki vedno dogaja preko vmesnika kar je frustrirajoče. Analogni potek dela: možgani, roke, orodje je drugačen in nagrajujoč. Izziva nasprotne, alternativne ustvarjalne procese, vodi nas do nepredvidljivih rezultatov. Rezultatov, ki nam na vizualni ravni pomagajo odgovoriti na izhodiščna vprašanja naše raziskave:

Kaj je lahko črkovna oblika?

Kako se lahko črkovne oblike razvijajo?

Kako lahko črkovne oblike postanejo pisave?

Raziskavo smo izvedli kot projekt (s področja uvajanja pristopov na raziskovanju utemeljenega kurikula – RSF ukrep A.I.1) z naslovom Letterform Explorers. Gre za odziv na aktualne raziskovalno-eksperimentalno naravnane tipografske prakse na področju izobraževanja oblikovanja črkovnih vrst. Poudarek kurikula je na razvoju veščin in krepitvi znanj za oblikovanje črkovnih form, vzpostavitvi lastnih ustvarjalnih pristopov in izdelavi orodij, ki omogočajo tipografsko raziskovanje.

Na mednarodni intenzivni petdnevni delavnici v organizaciji Akademije za likovno umetnost in oblikovanje Univerze v Ljubljani je med 12. in 17. junijem 2023 sodelovalo 11 študentk in študentov Oblikovanja vizualnih komunikacij (ULALUO) ter 9 študentk in študentov Studija dizajna (Univerza v Zagrebu, Fakulteta za Arhitekturo). Študij črkovnih form na treh vzporednih smereh so mentorirali mladi slovenski oblikovalci, vsak z izkušnjo svoje tipografske prakse: mag. *Alja Herlah* (Koncept & oblika), *Nejc Prah* (Orodje & površina) in *Zoran Pungerčar* (Material & prostor).

Študentke in študenti so preko različnih eksperimentalnih pristopov in inovativnih metod razvili lastna orodja, obravnavali različne materiale ter koncipirali oblikovna izhodišča. Preko ideacij in iteracij so izvedli konkretne črkovne forme v različnih tehnikah, materialih, odnosih in merilih, ki presegajo običajne študijske prakse. V luči analognega ustvarjanja so udeleženci delavnice vseskozi prevpraševali konvencionalne črkovne

oblike in z njimi povezane manifestacije alfabeta ter jih širši javnosti pokazali na razstavi z naslovom Letterform Explorers v Plakadni galeriji TAM-TAM, Figovec, Ljubljana. Razstava je bila na ogled med 7. julijem in 31. avgustom 2023. Ob koncu projekta septembra 2023 smo izdali še fanzin v tehniki riso tiska. Najtrajen in oprijemljiv dokument navdušuje raziskovalce nekonvencionalnega tipografskega oblikotvorja.

– *Domen Fras*

Koncept & oblika

Na delavnici smo raziskovali različne načine načrtovanja, izrisa črkovnih oblik. Začeli smo z vajo, kjer so udeleženci na mrežo izrisali besedo na način, da so z oblikami zapolnili celotno širino papirja. Definirali smo pravila – pridevnike, s katerimi smo opredelili stil črk: koničasta, prepletana, mehka, izrisana z eno potezo ... Dodeljen stil črke smo aplicirani na krajšo besedo, nato pa z istimi parametri izrisali celotno abecedo. Pri zadnji vaji smo s pomočjo rotacij poteze ploščatega čopiča zapisali kolofon, informacije delavnice, kjer smo imitirali linearno, eno-debelinsko pisavo.

– *Alja Herlah*

Material & prostor

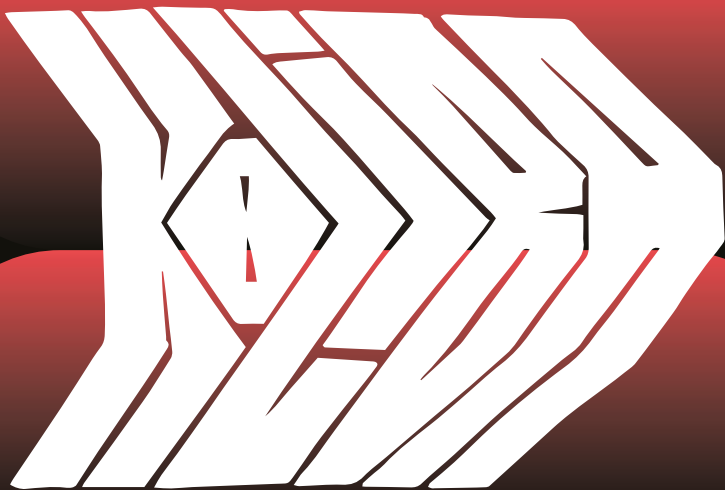
Modul material & prostor delavnice Letterform Explorers je bil zastavljen kot konceptualni poskus razumevanja tipografije kot odprtega prostora raziskovanja in preizkušanja novih konceptov, kaj tipografija lahko je in na kakšne načine jo lahko formiramo. Študentke so bile spodbujene, da v enem tednu formirajo svoj tipografski material iz elementov prostora, znotraj katerega so v tem tednu delovale, od sprehoda skozi mesto do učilnice, v kateri je potekala delavnica. Črkovne oblike so študentke oblikovale iz različnih materialov od papirja in plastelina do lepilnih trakov in vrvice. Namen delavnice je bil spodbuditi udeležence k preseganju klasičnih konceptov o tipografiji kot nečem, kar funkcionira zgolj kot nosilka komunikacije jezika. Rezultati so jasno pokazali, da lahko sodobna tipografija deluje tudi kot emancipatorna praksa, ki vključuje in raziskuje pojme, ki se dogajajo na margini in so se izmuznili radarjem klasičnega oblikovalsko-tipografskega kanona in ne le kot zaključen nabor simbolov in znamenj.

– *Zoran Pungertar*

Orodje & površina

Produkcija tipografije je vedno bolj enostavna, hitra in avtomatizirana. Z računalnikom je mogoče vse, a pogosto se zdi, da si je na koncu vse zelo podobno. Za en teden smo prenosnike pustili v torbah in se tipografije lotili na bolj „primitiven“ način. Vsak študent je izdelal orodje, ki je narekovalo logiko njegove tipografije. Na voljo so imeli predvsem to, kar so našli, pa tudi nekaj lesa, papir, sponke, gube, čopiče, lončke, kladivo, smeti, kamenje, pesek ... Orodje je študente omejilo, namesto njih je definiralo možne smeri in ravno na tej točki je na plan prišla študentska iznajdljivost in občutek za obliko/kompozicijo/črko. Kot kontrast spoliranim digitalnim oblikam so se kot dobrodošle izkazale nenatančnosti, neporavnosti, naključnosti, nepravilnosti in napake, pa tudi fizično delo, velikost in proces.

– *Nejc Prah*

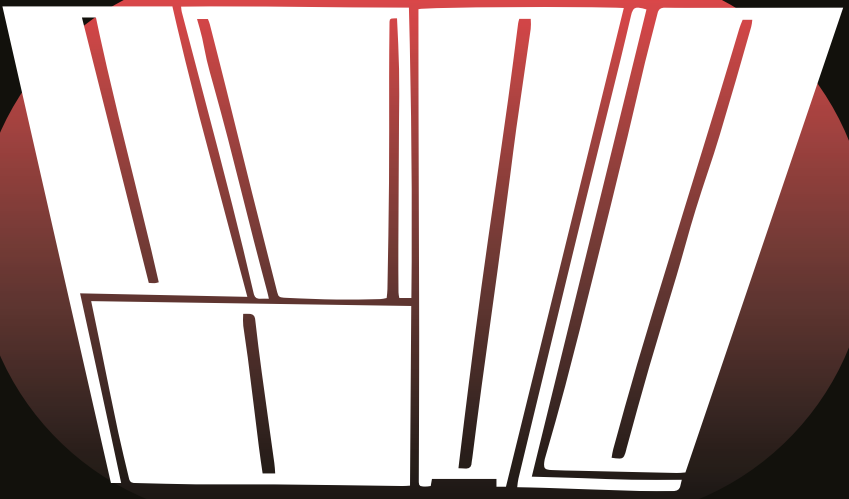
BOŠKA

BOŠKA

workshop

workshop

→ Valentina Lupi, Ana Sunara, Tina Dernovšek

RADE

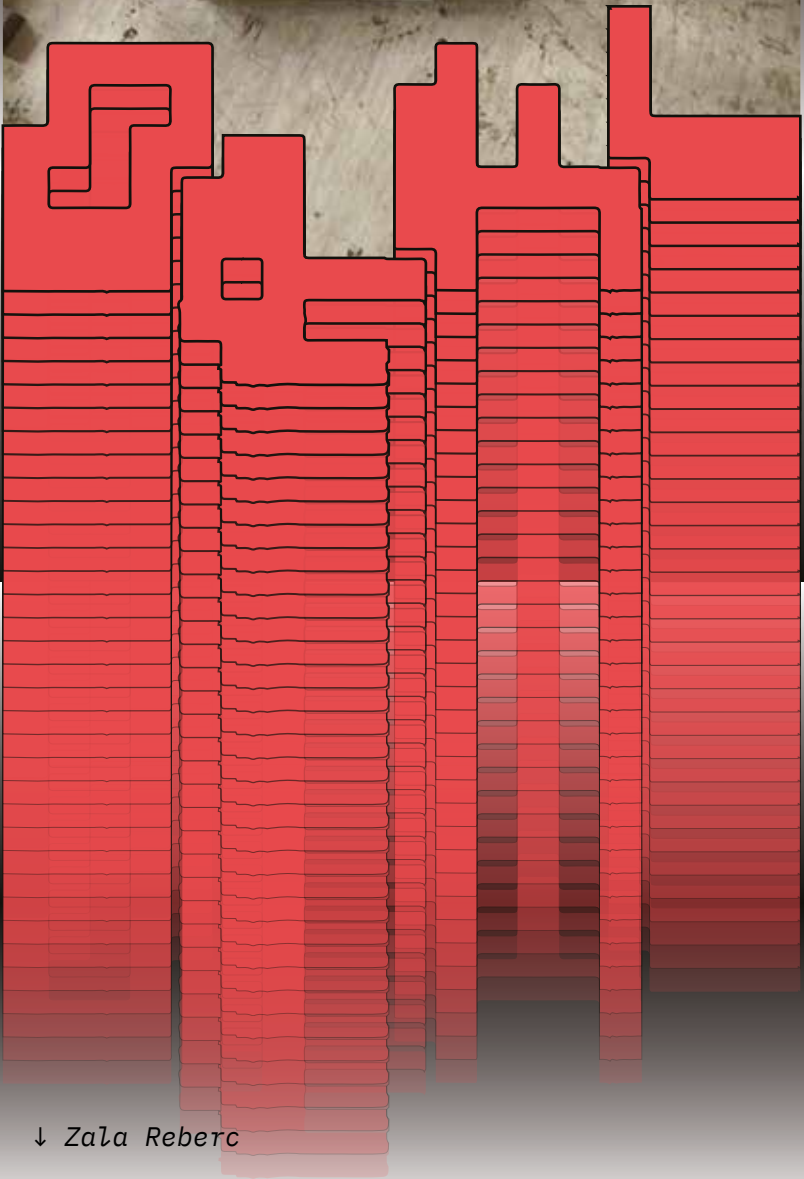
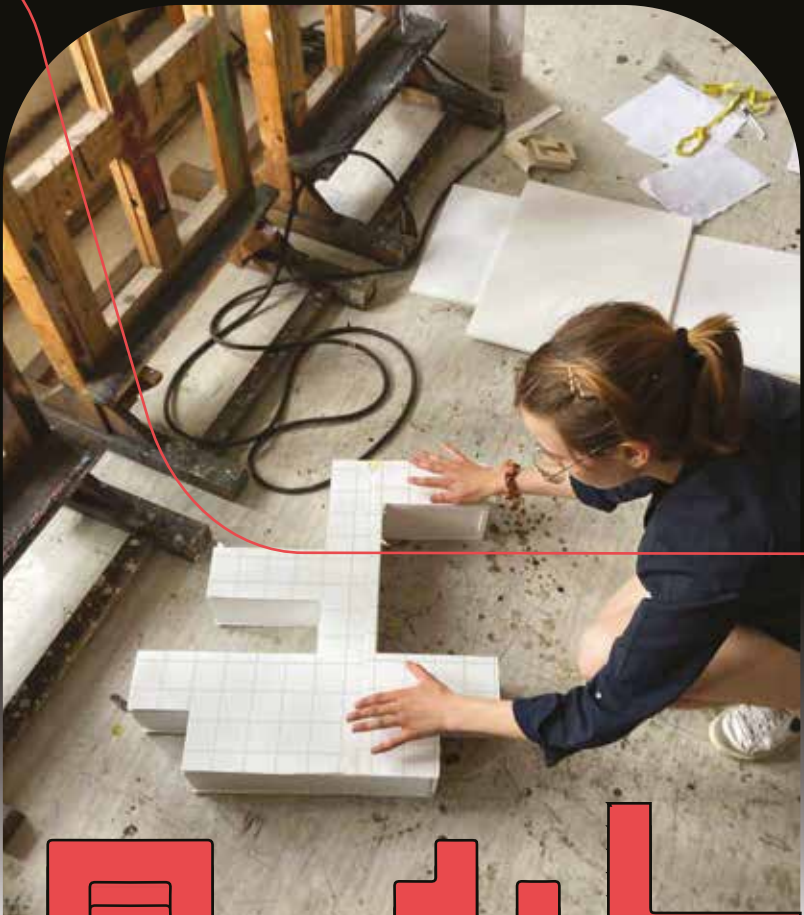
MOJE

→ Karla Braovac, Tina Dernovšek, Jan Kranjec

↓ Zala Reberc

Ана Рогов

↑ *Vladana Dimitrijević*
→ *Ana Rogač*

RAAD
AADA

2023*

abcd

abcd

REKS

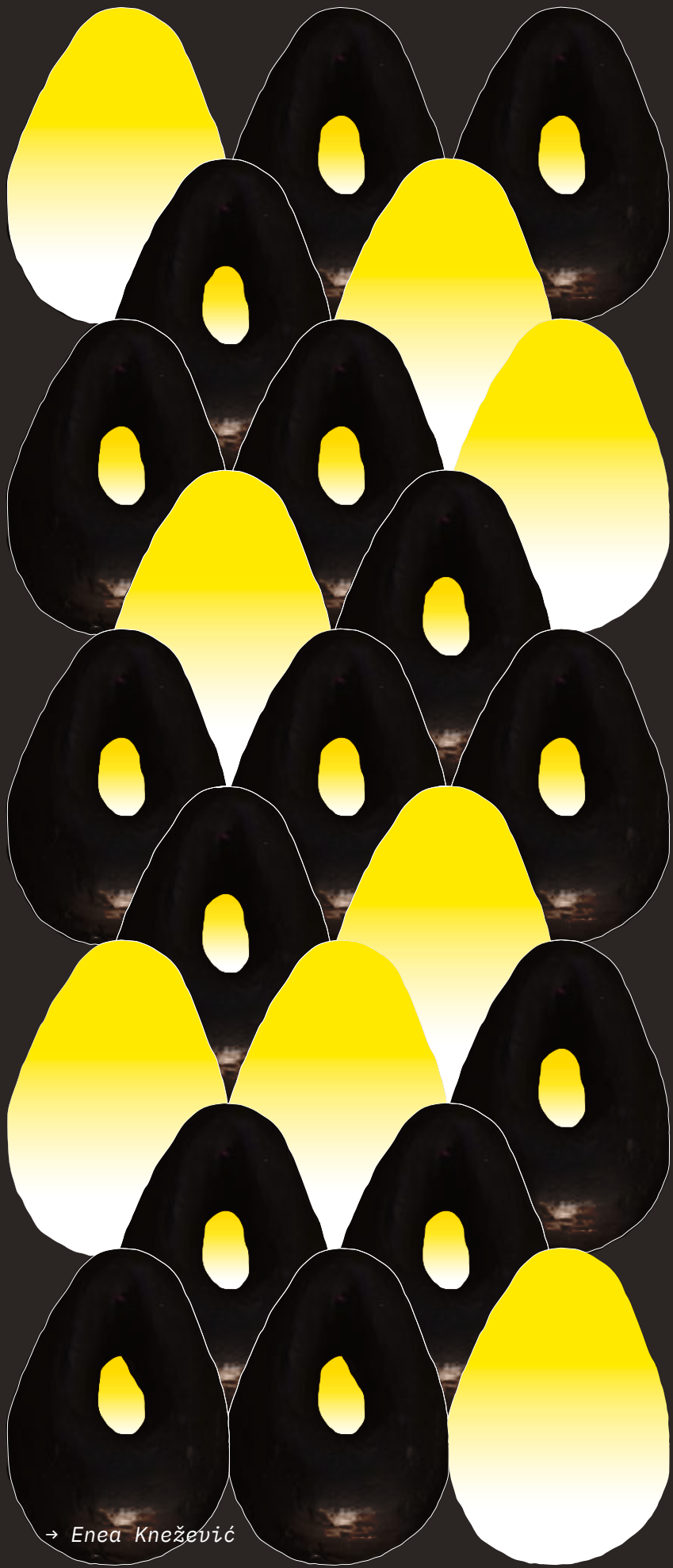
REKS

→ Lucija Kapetanić, Mia Radić,
Glorija Zaić, Nika Dejanović

→ *Luka Nera Sibila*

Luka Nera Sibila
Luka Nera Sibila
Luka Nera Sibila

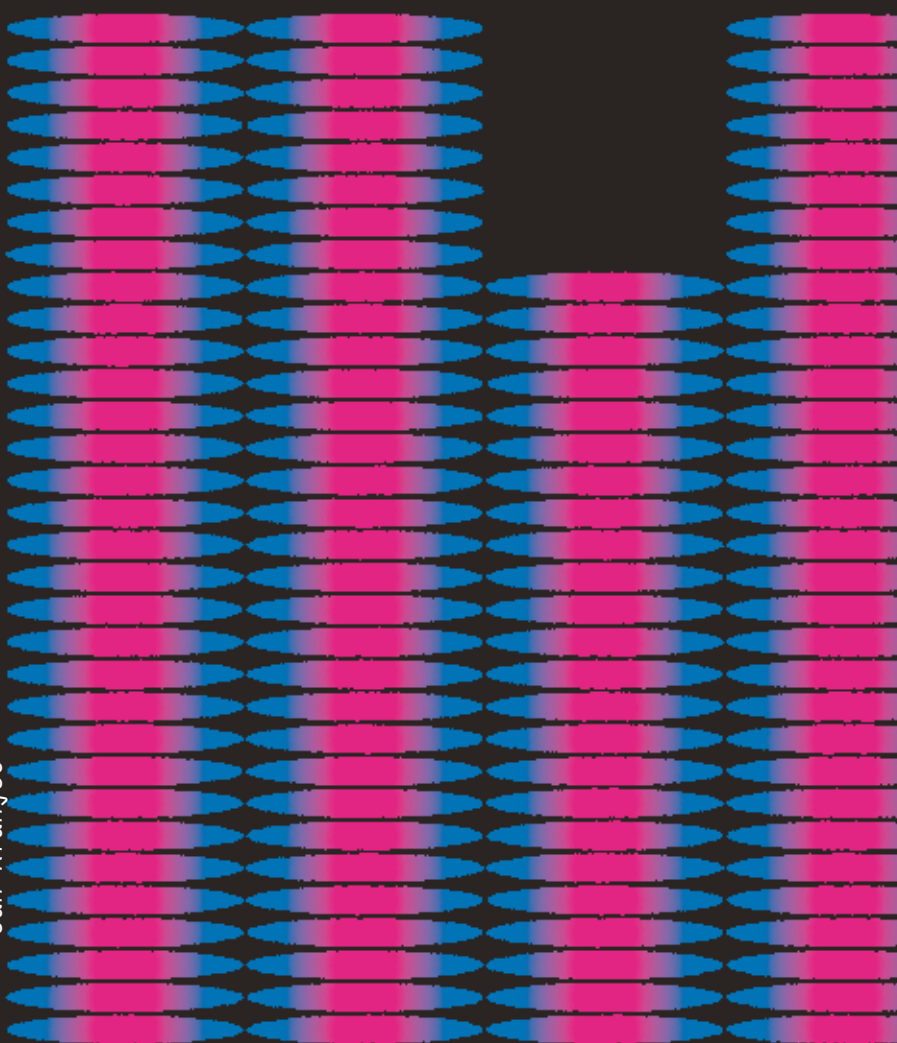
→ Enea Knežević

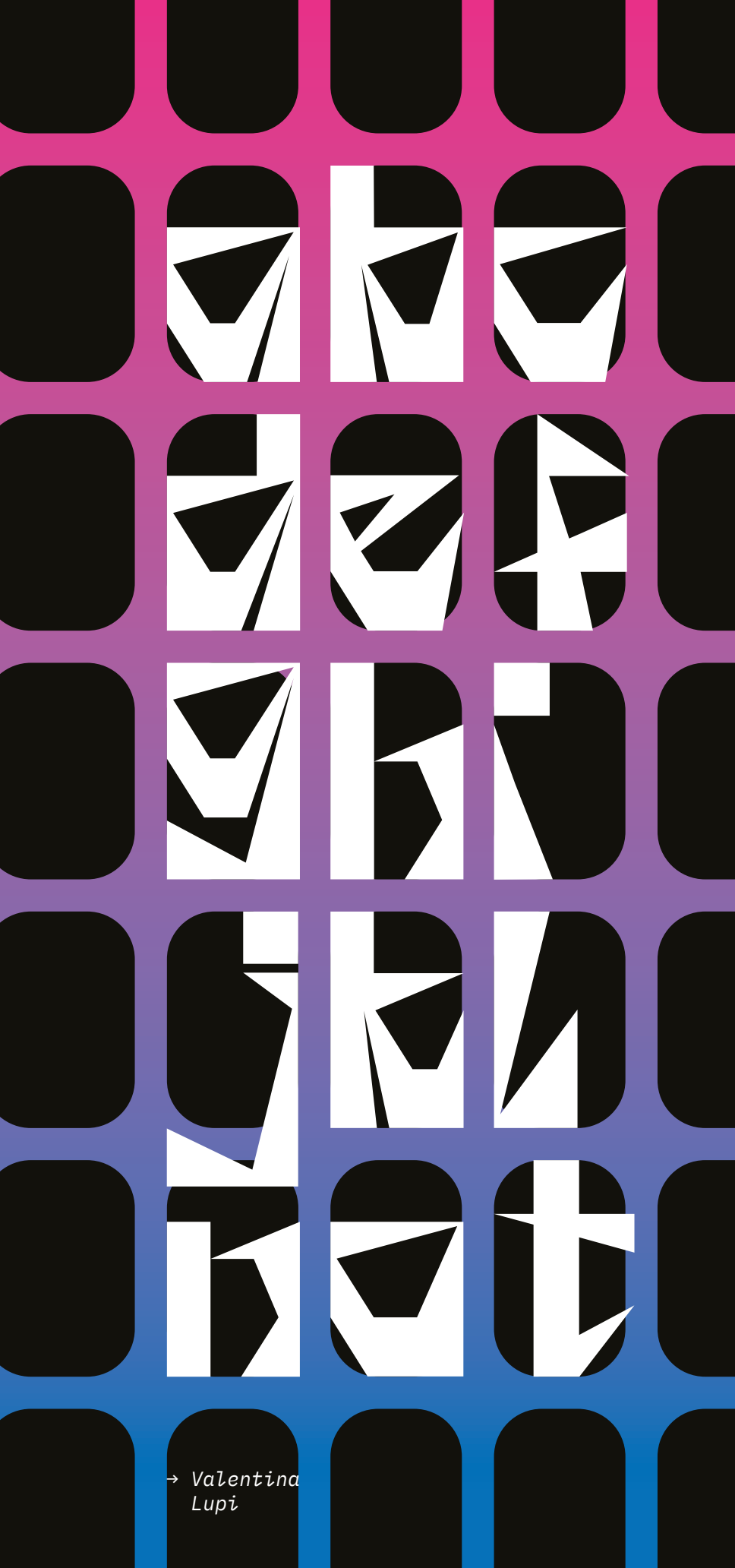

α α α
β β β β β
γ γ γ γ γ
δ δ δ δ δ

→ Valentina
Lupi

source

palettes

palettes

palettes

palettes

palettes

palettes

→ Enea Knežević, Tina Dernovšek,
Diana Dimitrijević, Karla Braovac

→ Urban Šelj

↑ *Nika Dejanović* ↓ *Ana Suanara*

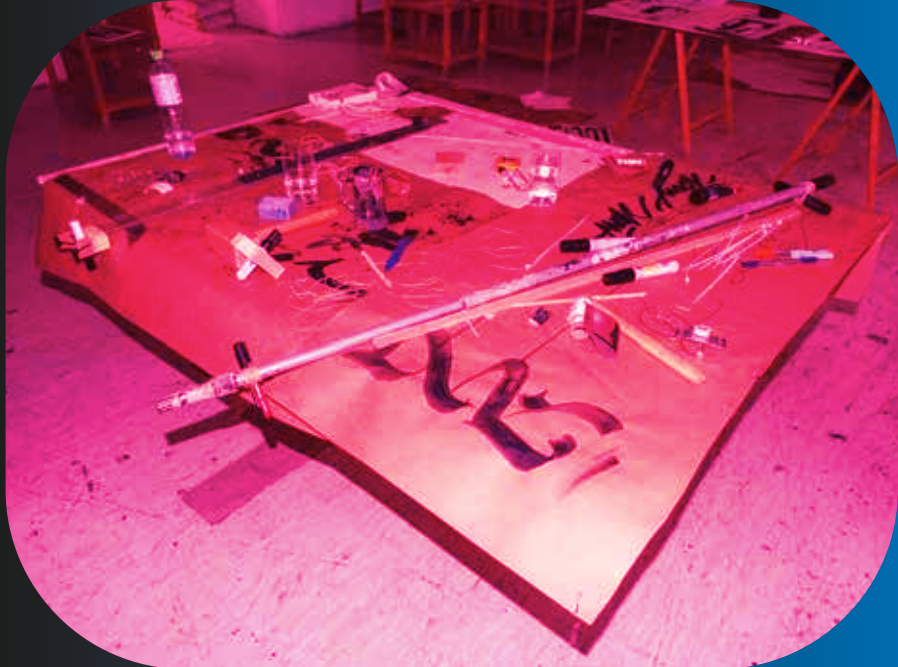
↓ Nika Dejanović

↑ Diana Dimitrijević

→ Ian Farkaš, Goran Gajić

↓ *Lucija Kapetanić*

→ Ana Rogač

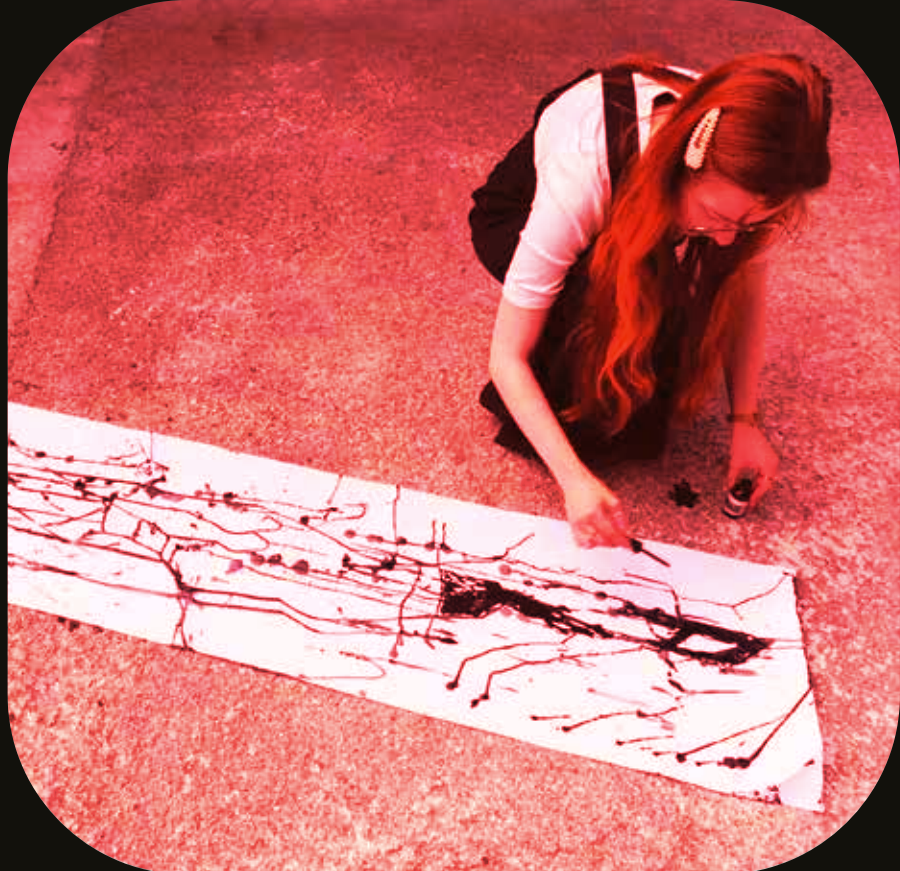

→ Mia Radić

Katja Klinc ←

↑ *Nikolina Popov*

→ Nika Dejanovič

Letterform
explorations
workshop
12-17 June
Valentino Lupi

lallor
form
explorations
workshop
16-17
June

LETTER
FORM
EXPLORATIONS
WORKSHOP
12-17
JUNE
VALU
GLAKU
ZAIC

akade
shink
lunink
nstuv
saxle E

Handwritten graffiti tags and symbols, including "GAKUJA ZAIC" and "MS".

Handwritten graffiti tags and symbols, including "MS" and "GLAKUJA ZAIC".

GLAKUJA
ZAIC

Handwritten graffiti tag on the floor.

↑ Jan Kranjec

→ Nika Dejanović

Letterform Explorers

Tipografije

Karla Braovac, Nika Dejanović,
Tina Dernovšek, Diana Dimitrijević,
Vladana Dimitrijević, Ian Farkaš,
Goran Gajić, Lucija Kapetanić,
Enea Knežević, Katja Klinc, Jan Kranjec,
Valentina Lupi, Nikolina Popov,
Mia Radić, Zala Reberc, Ana Rogač,
Luka Nera Sibila, Ana Sunara,
Urban Šelj, Glorija Zaić

Mentorji

mag. Alja Herlah, Nejc Prah,
Zoran Pungerčar

Fotografije

Žan Gašperič, Jernej Šimec

Uredil

Domen Fras

Oblikovanje

Nika Dejanović, Jan Kranjec,
Valentina Lupi, Urban Šelj

Izdala

Akademija za likovno umetnost in
oblikovanje Univerze v Ljubljani,
zanjo Alen Ožbolt, dekan

Tisk

Riso Paradiso

Naklada 100 izvodov

Ljubljana, junij–september 2023

Letterform Explorers je projekt s področja
uvajanja pristopov na raziskovanju uteme-
ljenega kurikula (RSF ukrep A.I.1)

Vodja projekta prof. Domen Fras

Koordinacija Nastja Majerič

Univerza v Ljubljani
Akademija za likovno umetnost in oblikovanje
Oddelek za vizualne komunikacije